

Sygn. akt XV Ca 456/17

POSTANOWIENIE

Dnia 4 marca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Michał Wysocki (spr.)

Sędziowie: SSO Krzysztof Godlewski

SSR del. Agnieszka Matuszewska

Protokolant: protokolant sądowy Magdalena Nowak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 1 marca 2019 r. w P.

sprawy z wniosku (...) S.A. z siedzibą w K.

przy udziale R. P. (1)

o zasiedzenie

na skutek apelacji wniesionej przez wnioskodawcę

od postanowienia Sądu Rejonowego w L.

z dnia 21 grudnia 2016 r.

sygn. akt I Ns 1294/15

p o s t a n a w i a :

I. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że:

1) stwierdzić, że wnioskodawca nabył w drodze zasiedzenia z dniem 27 marca 2010r. służebność przesyłu polegającą na prawie utrzymywania linii wysokiego napięcia 220 kV relacji P. – L. – P., prowadzenia eksploatacji tej linii, w tym prawie dostępu, wejścia, przechodu i przejazdu w celu dokonywania czynności związanych z konserwacją, remontem, modernizacją, przebudową, usuwaniem awarii linii na nieruchomości położonej w W. gm. L., dla której Sąd Rejonowy w L. prowadzi księgę wieczystą (...) w zakresie działek nr (...) (zgodnie z mapą geodety A. Ł. z dnia 8 listopada 2018r. stanowiącą integralną część postanowienia),

2) kosztami postępowania obciążyć wnioskodawcę i uczestnika w zakresie przez nich poniesionym,

II. z tytułu nieuwiszczonych kosztów sądowych nakazać ściągnąć od uczestnika na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w P.) kwotę 2.164,75 zł,

III. w pozostałym zakresie kosztami postępowania apelacyjnego obciążyć wnioskodawcę i uczestnika w zakresie przez nich poniesionym.

Krzysztof Godlewski Michał Wysocki Agnieszka Matuszewska

UZASADNIENIE

(...) S.A. z siedzibą w K., złożył wniosek o stwierdzenie, iż Skarb Państwa nabył z dniem 18 czerwca 1979 r., ale najpóźniej z dniem 18 czerwca 1989 r., w drodze zasiedzenia nieodpłatną służebność gruntową odpowiadającą treścią służebności przesyłu polegającą na:

- prawie utrzymywania na działkach (...) położonych w m. W., gm. L., powiat (...), zapisanych w KW nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w L., linii wysokiego napięcia 220 kV relacji P.- L.- P., a także prowadzenia eksploatacji tej linii, a w tym prawie dostępu, wejścia, przechodu i przejazdu (w tym sprzętem ciężkim) osób przez Spółkę upoważnionych, w celu dokonywania czynności związanych z konserwacją, remontem, modernizacją, przebudową, usuwaniem awarii linii, w tym dokonania wymiany słupa lub innych niezbędnych elementów linii elektroenergetycznej;
- obowiązku znoszenia przez właścicieli nieruchomości ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia pasa technologicznego linii elektroenergetycznej o szerokości 50 metrów (2x 25 metrów po każdej stronie osi linii), w tym zakazie wznoszenia w pasie technologicznym budynków mieszkalnych, budowli, zakazie utrzymania w pasie technologicznym drzew, krzewów i roślinności przekraczającej dopuszczalną wysokość, a także korzystania z nieruchomości w sposób zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznych, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska.

Nadto, wnioskodawca wniósł o zasądzenie od uczestnika postępowania R. P. (1) na rzecz wnioskodawcy kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych oraz opłaty od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.

Jako uczestników niniejszego postępowania wnioskodawca wskazał R. P. (1) - obecnego właściciela nieruchomości, dla której prowadzona jest KW nr (...) oraz (...) L. jako statio fisci Skarbu Państwa.

W odpowiedzi na wniosek z dnia 17 marca 2016 r., uczestnik postępowania R. P. (1), wniósł o oddalenie wniosku i zasądzenie na jego rzecz od wnioskodawcy kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W piśmie z dnia 28 września 2016r. wnioskodawca (...) S.A. z siedzibą w K. sprecyzował swe stanowisko i podał, że przez nieruchomość uczestnika R. P. (1) linia została przeprowadzona dopiero w roku 1980. Wnioskodawca podtrzymał wniosek o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu modyfikując go jednak poprzez stwierdzenie, iż Skarb Państwa (wnioskodawczyni) nabył z dniem 31 grudnia 2000 r., ale najpóźniej z dniem 31 grudnia 2010r. w drodze zasiedzenia, nieodpłatną służebność gruntową, odpowiadającą treści służebności przesyłu o treści wskazywanej dotychczas. W pozostałym zakresie wnioskodawca podtrzyma dotychczasową argumentację

Na rozprawie w dniu 4 listopada 2016 r., pełnomocnik wnioskodawcy doprecyzował stanowisko wskazując, że wnosi o stwierdzenie zasiedzenia służebności z data 31 grudnia 2000 r. lub najpóźniej 31 grudnia 2010 r. na rzecz wnioskodawcy, a nie jak wskazywał pierwotnie - Skarbu Państwa. Jako data początkowa biegu terminu zasiedzenia wskazany został ostatni dzień 1980 roku, w którym to doszło do wybudowania linii.

Postanowieniem z dnia 21 grudnia 2016 r. Sąd Rejonowy w L. w sprawie (...) oddalił wniosek, a w punkcie 2. rozstrzygnięcia postanowił zasądzić od wnioskodawcy na rzecz uczestnika – R. P. (1) kwotę 257 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawę orzeczenia Sądu Rejonowego stanowią poniższe ustalenia faktyczne:

Właścicielem nieruchomości położonej w W. gm. L., objętej księgą wieczystą nr (...), składającej się z działek o numerze (...), stanowiącej grunty rolne zabudowane oraz grunty orne jest R. P. (1). Wpis prawa własności przedmiotowej nieruchomości nastąpił na podstawie umowy o dożywocie i darowizny z dnia 13 stycznia 1995 r.

We wrześniu 1959 r. pracownicy (...) Biura (...) w K. zapoznawali i wskazywali w terenie delegatom (...) (...) w W. i L., przebieg projektowanej trasy linii wysokiego napięcia 220 kV M.- P..

(...) w P. Wydział (...) wydało w dniu 15 grudnia 1959 r. zaświadczenie lokalizacji szczegółowej nr (...), linii wysokiego napięcia 220 KV na terenie położonym pomiędzy D. a P.. Zaświadczenie powyższe w części dotyczącej gruntów prywatnych uzyskać miało ważność po uprawomocnieniu się decyzji o wywłaszczeniu tych gruntów lub ograniczeniu praw rzeczowych.

(...) w L. Wydział (...) w dniu 10 lutego 1961 r. wydał zezwolenie na budowę linii energetycznej 220 KV w zasięgu obejmującym powiat L.. Linia energetyczna miała zostać przeprowadzona w myśl lokalizacji szczegółowej nr (...), przez tereny gromady Ś., W. i L.. Zezwolenie obejmowało prawo korzystania przez Zakład (...) w P. przy budowie linii energetycznej z przestrzeni gruntów potrzebnych do ustawienia słupów energetycznych i rozciągnięcia na nich przewodów elektrycznych w pasie przewidzianym prawem na terenie gromady Ś., W. i L. oraz na prawie dostępu osobom upoważnionym przez właściwy organ, instytucję lub przedsiębiorstwo państwowe do tych przewodów i urządzeń w celu wykonywania czynności związanych z ich konserwacją.

(...) w L. w dniu 26 lutego 1978 r. wydało decyzję zatwierdzającą plan realizacyjny linii 220 kV do stacji (...) KV L.- G., przebiegającej przez teren powiatu.

W dniu 9 czerwca 1978 r. Naczelnik Gminy L., na podstawie ustawy z 12.03.1958r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości wydał decyzję zezwalającą na budowę linii L. – G. polegającą na prawie korzystania z części nieruchomości potrzebnych do założenia linii L. – G. (ustawienia słupów i zawieszania przewodów na tych słupach) oraz prawie nieograniczonego dostępu do linii celem konserwacji urządzeń.

Wiceprezydent Miasta L. w decyzji z dnia 29 maja 1978 r. wydanej na podstawie art. 35 ustawy z 12.03.1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości zezwolił (...) na założenie linii 220 kV L.- G..

W dokumencie o nazwie „Linia elektroenergetyczna 220 kV L.- G. Wykaz właścicieli (użytkowników) gruntów”, sporządzonym przez Powiatowe (...) w L. w dniu 19 kwietnia 1974 r., pod pozycjami nr 29 i 31 wpisano J. P. - wcześniejszego właściciela nieruchomości obecnie należących do uczestnika R. P. (1), wskazując jednocześnie, że jest on właścicielem działek nr (...) w W..

Zarządzeniem nr (...) Naczelnego Dyrektora (...) z dnia 12 sierpnia 1975 r. w sprawie dostosowania terenowej organizacji energetyki do podziału administracyjnego Państwa, m.in. zlikwidowano (...) z siedzibą w P., (...) z siedzibą w P. i utworzono z dniem 01 stycznia 1976 r. (...) z siedzibą w P. oraz (...) z siedzibą w P..

Zarządzeniem nr (...) O.. Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 14 lutego 1985 r. w sprawie zmiany nazw zakładów energetycznych okręgów, (...) z siedzibą w P. zmienił nazwę na Z..

Zarządzeniem nr 57 z 30 grudnia 1988 r. Prezes Rady Ministrów dokonał podziału (...) i utworzył (...) w P..

Zarządzeniem nr (...) O. (...) Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 09 lipca 1993 r. z dniem 12 lipca 1993 r. dokonano podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą: (...) w P. w celu wniesienia przez Skarb Państwa zorganizowanej części mienia przedsiębiorstwa do spółki akcyjnej (...) S.A. w W. oraz przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą (...) w P. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą (...) Spółka Akcyjna w P.. Jednym z przekazanych składników majątkowych w tym trybie była linia 220 kV relacji P.- L.- P..

Uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy spółki (...) S.A. z dnia 31 maja 1994 r. przedmiotową linię, jako wydzieloną część przedsiębiorstwa (...) wniesiono aportem do tejże spółki, co zostało z dniem 31.12.1994 r. wpisane

do rejestru (...). (...) S.A. zmieniły nazwę na (...) S.A. w październiku 2007 r. , a następnie z dniem 28 grudnia 2007 r. spółka ta uległa podziałowi przez wydzielenie i przeniesienie części majątku na (...) S.A., która przejęła także linie elektroenergetyczne z przewodami typu (...) oraz linie ze szczegółowo wymienionymi innymi przewodami.

W dniu 11 grudnia 2008 r. (...) S.A. zmieniła nazwę na (...) S.A., a na mocy postanowienia Sądu Rejonowego (...)z dnia 9 stycznia 2013 r. nowa nazwa spółki zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym brzmi (...) S.A.

Linia energetyczna na działkach nr (...) należących do uczestnika R. P. (1) posadowiona została pod koniec lat 80-tych.

W dniu 23.08.2011 r. R. P. (1) złożył do Sądu Rejonowego w L. wniosek o ustanowienie na rzecz (...) S.A służebności przesyłu na nieruchomości dla której prowadzona jest księga wieczysta Kw nr (...), w związku z posadowieniem linii przesyłowej tego przedsiębiorcy przebiegającej przez działki o numerach (...). W czasie trwania postępowania doszło przy tym do podziału działki (...) przez którą przebiegała linia wnioskodawcy w wyniku czego obecnie linia ta przebiega przez powstałą w wyniku podziału działkę nr (...).

Działki nr (...) położone w W., dla których Sąd Rejonowy w L. prowadzi kw nr (...) stanowią działki upraw rolnych zabudowanych linią energetyczną napowietrzną wysokiego napięcia WN- 220 kV, bez słupów na działkach. Długość linii na powyższych działkach wynosi 204 mb, a rozpiętość pomiędzy skrajnymi przewodami 19,0 m. Powierzchnia obejmująca przesył linii wynosi 3876 m² , a powierzchnia drogi dostępu do urządzeń 3876 m².

Sąd Rejonowy wskazał, że powyższy stan faktyczny ustalił na podstawie wskazanych wyżej dokumentów prywatnych w tym opinii z 28.05.2012 r. i opinii uzupełniającej z 10.06.2014 r. sporządzonych przez biegłego w dziedzinie geodezji A. Ł. na potrzeby sprawy (...), dokumentów urzędowych oraz zeznań uczestnika R. P. (1). Sąd Rejonowy wyjaśnił, że dokumenty urzędowe korzystały z domniemania wynikającego z art. 244 § 1 k.p.c. Sąd za wiarygodne uznał dokumenty prywatne zebrane w niniejszej sprawie. Dokumenty prywatne zgodnie z treścią art. 245 k.p.c. korzystają z domniemania autentyczności a nadto z domniemania, że osoba która dokument ten podpisała złożyła zawarte w nim oświadczenie.

Sąd Rejonowy wyjaśnił, że nie przeprowadził wnioskowanego przez pełnomocnika wnioskodawcy dowodu z opinii biegłego geodety na okoliczność przebiegu linii energetycznej oraz zakresu służebności w celu sporządzenia mapy przedmiotowej nieruchomości z zaznaczonym przebiegiem linii energetycznej i odpowiednim pasem technologicznym o szerokości 50 m ze środkiem na osi linii. Celem ustalenia przebiegu linii Sąd oparł się bowiem na opinii biegłego geodety A. Ł., sporządzonej na potrzeby sprawy (...) wraz z jej późniejszymi uzupełnieniami, która w niniejszej sprawie stanowi dokument prywatny, nie posiadając waloru opinii specjalistycznej. W ocenie Sądu, dokument ten był jednak wystarczającym środkiem dowodowym pozwalającym ustalić, że faktycznie przez nieruchomość uczestnika przebiega linia wysokiego napięcia. Stąd też, zarzuty kierowane do tego dokumentu przez wnioskodawcę, a dotyczące tego, iż opinia początkowo dotyczyła działki (...), nie uwzględniając podziału nieruchomości, czy też że pierwsza przedstawiona w sprawie mapa nie została sporządzona na mapie z zasobu geodezyjnego, uznać należy za chybione choćby z tego względu, iż w dalszym toku postępowania doszło do uzupełnienia opinii poprzez sporządzenie jej na właściwej mapie oraz jej zaktualizowania w związku z dokonaniem podziałem działki. Podkreślenia wymaga przy tym, iż wnioskodawca w zasadzie nie kwestionował przebiegu linii przez nieruchomość uczestnika R. P., a dowód z opinii biegłego został przez niego zawnioskowany przede wszystkim z uwagi na konieczność wyznaczenia poza przebiegiem linii – także pasa służebności. Z uwagi jednak na ekonomikę procesową, w szczególności obowiązek Sądu pomijania dowodów zbędnych przy rozpoznawaniu istoty sprawy, Sąd pominął dowód z opinii biegłego geodety uznawszy, że skoro nie ma podstaw do przyjęcia tezy o zasiedzeniu służebności podobnej do służebności przesyłu wobec niewykazania, że spełnione zostały przesłanki zasiedzenia (kwestie te zostaną omówione w dalszej części uzasadnienia) bezprzedmiotowym było ustalanie i wyznaczanie na mapie przebiegu i zakresu terytorialnego służebności tj. przebiegu linii wraz z pasem służebności, co stanowiło główny argument wnioskodawczyni za dopuszczeniem opinii biegłego geodety.

Sąd Rejonowy pominął wniosek o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka P. K., który, w ocenie Sądu, był wnioskiem spóźnionym i prowadziłyby do nieuzasadnionego przedłużania postępowania (art. 207 § 6 k.p.c.

i 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Pełnomocnik wnioskodawcy argumentował bowiem, że wniosek został zgłoszony w związku ze stanowiskiem R. P., który kwestionował twierdzenia wnioskodawcy. Jednocześnie pełnomocnik wnioskodawcy nie wskazał, dlaczego dowodu z zeznań tego świadka nie można było powołać na wcześniejszym etapie postępowania. Należy bowiem podkreślić, iż już w odpowiedzi na wniosek pełnomocnik R. P. kwestionował twierdzenia dotyczące m.in. daty wybudowania linii, wskazując że twierdzenia wnioskodawcy co do daty wybudowania, czy podłączenia linii nie są należycie wykazane. Pełnomocnik wnioskodawcy mógł zatem wniosek o przesłuchanie świadka złożyć już w odpowiedzi na stanowiska uczestników - w piśmie procesowym z dnia 12.04.2016 r. Wniosek ów mógł też zostać złożony na kolejnych terminach rozpraw w dniach 22.04.2016 r., czy 14.09.2016 r., a nawet 4.11.2016 r. Tymczasem pełnomocnik wnioskodawcy złożył wniosek o przesłuchanie świadka już po przeprowadzeniu na rozprawie w dniu 4.11.2016 r. dowodu z zeznań uczestnika R. P., który do dowód – jako dowód z przesłuchania strony jest ze swojej istoty dowodem, który przeprowadza się po przeprowadzeniu innych dowodów, w tym osobowych i w celu wyjaśnienia okoliczności, które w inny sposób nie zostały wykazane. Jednocześnie z uwagi na rozpisane już – zaplanowane czasowo - terminy rozpraw na dzień 7.12.2016 r. wezwanie świadka na ten dzień po nadesłaniu pisma z 8.11.2016 r. (wpływ do Sądu w dniu 10.11.2016 r.) nie było możliwe. Odraczenie zaś rozprawy wyznaczonej na dzień 7.12.2016 r. celem wezwania świadka prowadziłyby do zwłoki w postępowaniu, zwłaszcza biorąc pod uwagę, iż rozprawa była już kilkakrotnie odraczana, w tym także na wniosek pełnomocnika wnioskodawczyni.

Sąd wskazał, że dał wiarę zeznaniom R. P. (1) uznając, że mogą one stanowić podstawę do ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie. Jedyne wątpliwości w zeznaniach uczestnika dotyczyły daty nabycia nieruchomości, bowiem wbrew twierdzeniom uczestnika, jakoby nieruchomość nabył w 2005 r., z treści księgi wieczystej wynika, iż nabył on nieruchomość już w 1995 r. W pozostałym zakresie zeznania uczestnika były logiczne i spójne, nie budząc istotnych wątpliwości. W zakresie daty wybudowania linii uczestnik podał, iż linie energetyczne znajdują się na jego nieruchomości od końca lat 80- tych, logicznie argumentując, że wcześniejszego okresu nie pamięta, gdyż był wówczas małym dzieckiem, pamięta natomiast, że pod koniec lat 80. dokonywana była wymiana słupów spornej linii, z czego uczestnik wywodził, że linia mogła stać, jednak dokładnej daty i okoliczności związanych z wybudowaniem linii uczestnik nie znał. Mając na względzie treść zgromadzonych w sprawie dokumentów, pozostałych zeznań uczestnika co do następstwa prawnego, a także biorąc pod uwagę wiek uczestnika Sąd nie miał wątpliwości, że R. P. (1) zeznał zgodnie ze swą najlepszą wiedzą.

Powyższe ustalenia faktyczne doprowadziły Sąd Rejonowy do następujących rozważań i wniosków:

Służebność należy do ograniczonych praw rzeczowych. Służebność to prawo korzystania z cudzej nieruchomości w określonym zakresie, przez określoną osobę dla osiągnięcia danego celu. W myśl art. 285 § 1 k.c. służebność gruntowa jest obciążeniem jednej nieruchomości tzw. obciążonej, na rzecz właściciela innej nieruchomości - władnącej polegającym na tym, że właściciel nieruchomości władnącej może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej bądź, że właściciel nieruchomości obciążonej zostaje ograniczony w możliwości dokonywania w stosunku do niej określonych działań lub też nie wolno wykonywać mu określonych uprawnień, które mu względem nieruchomości władnącej przysługują. Służebność może powstać w drodze: umowy, orzeczenia sądu, ugody sądowej, decyzji administracyjnej, wreszcie – zasiedzenia.

Szczególnym rodzajem służebności gruntowej jest służebność przesyłu. Przepis art. 305⁴ k.c. stanowi, iż przepisy o służebnościach gruntowych stosuje się także do służebności przesyłu. Jest to stosunkowo młoda instytucja prawa cywilnego. Jej istota polega na tym, iż nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, służące do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz inne urządzenia podobne; prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (art. 305¹ k.c.) Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 września 2006 roku sygn. (...) uznał, że właściciele gruntów, na których od lat stoją słupy wysokiego napięcia, muszą się z tą sytuacją pogodzić, gdyż służebność gruntowa może być ustanowiona także na rzecz przedsiębiorstwa.

Wnioskodawca, występując z niniejszym wnioskiem, sformułował ostatecznie żądanie stwierdzenia, iż nabył on z dniem 31 grudnia 2000 r., ale najpóźniej z dniem 31 grudnia 2010 r., w drodze zasiedzenia nieodpłatną służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu na nieruchomości stanowiącej własność uczestnika R. P. (1).

Bezspornym w niniejszej sprawie jest fakt, iż na nieruchomości uczestnika znajdują się linie przesyłowe, z których korzysta wnioskodawca. Nie wymaga także szerszych rozważań kwestia, iż zarówno jako uczestnik jako właściciel nieruchomości oraz wnioskodawca jako przedsiębiorca i właściciel urządzeń przesyłowych, są legitymowani do występowania w niniejszym postępowaniu. W świetle pierwotnie sformułowanego wniosku i twierdzeń wnioskodawczyni, jakoby do zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu doszło z dniem 18 czerwca 1979 r., ale najpóźniej z dniem 18 czerwca 1989 r., na rzecz Skarbu Państwa, wątpliwości nie budził też udział w niniejszym postępowaniu tego podmiotu, reprezentowanego przez (...) L.

Wnioskowi o stwierdzenie nabycia służebności w drodze zasiedzenia sprzeciwiał się uczestnik postępowania, argumentując, że wnioskodawca nie wskazał precyzyjnie daty oddania instalacji do użytkowania, przez co niemożliwym jest wskazanie daty początkowej biegu terminu zasiedzenia. Nadto, uczestnik podnosił, iż wnioskodawca nie wykazał swej dobrej wiary przy zasiadaniu prawa.

Wskazać zatem należy, iż utrwalony został w orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd, że dopuszczalne było przed wejściem w życie art. 305⁽¹⁾ do 305⁽⁴⁾ k.c. nabycie przez zasiedzenie służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa, a okres występowania na nieruchomości stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu przed wejściem w życie art. 305¹-305⁴ k.c. podlega doliczeniu do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia tej służebności (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2008 r., (...), Biul. SN 2008 nr (...), str. 7; z dnia 27 czerwca 2013 r., (...), poz. 11; z dnia 22 maja 2013 r., (...), poz. 139 i wyrok z dnia 12 grudnia 2012 r., (...), niepubl.). W powołanym orzecznictwie przyjęto, że konstrukcja służebności przesyłu objęta ustawą z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr (...)) i cel jej wprowadzenia polegał na potwierdzeniu wcześniejszego orzecznictwa. Przed wejściem w życie ustawy z dnia 30 maja 2008 r. orzecznictwo Sądu Najwyższego dopuszczało bowiem nabywanie przez przedsiębiorców służebności gruntowych, które treścią odpowiadały służebności przesyłu. Według uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2003 r., (...), okoliczność, że nieruchomość władająca wchodzi w skład przedsiębiorstwa energetycznego, nie wyłącza możliwości zrealizowania przez strony umowy o ustanowienie służebności gruntowej celu określonego w art. 285 § 2 k.c. Możliwość umownego nabycia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu spowodowała pytanie o dopuszczalność nabycia takiej służebności przez zasiedzenie. Za taką możliwością Sąd Najwyższy opowiedział się w uchwale siedmiu sędziów z dnia 9 sierpnia 2011 r., (...), uchwałach z dnia 7 października 2008 r., (...) ((...) 2008, nr (...)) i z dnia 22 maja 2013 r., (...), w wyrokach z dnia 19 maja 2004 r., (...) (nie publ.), z dnia 11 marca 2005 r., (...) ("Izba Cywilna" 2006, nr (...), s. 49) i z dnia 12 grudnia 2008 r., (...) (nie publ.) oraz w postanowieniach z dnia 31 maja 2006 r., (...) (nie publ.), z dnia 8 września 2006 r., (...) ("Monitor Prawniczy" 2006, nr (...), s. (...)), z dnia 4 października 2006 r., (...) ("Monitor Prawniczy" 2006, nr (...), s. (...)), z dnia 10 lipca 2008 r., (...) ((...) 2008, nr (...) (nie publ.), z dnia 5 czerwca 2009 r., (...) (nie publ.), z dnia 22 lipca 2010 r., (...) (nie publ.), z dnia 6 lipca 2011 r., (...) (OSNC-ZD 2012, nr (...)), z dnia 18 kwietnia 2012 r., (...) (nie publ.) i z dnia 26 lipca 2012 r., (...) ((...) 2013, nr (...)). W tych orzeczeniach przyjęto, odwołując się w szczególności do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2003 r., (...) że skoro możliwe jest umowne nabycie takiej służebności, dopuszczalne jest także jej nabycie w drodze zasiedzenia (art. 292 k.c.).

W konsekwencji, w odniesieniu do służebności przesyłu należy wyraźnie oddzielić dwie konstrukcje: służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, która mogła zostać nabyta przez zasiedzenie przed dniem 3 sierpnia 2008 r., oraz służebności przesyłu. Obydwa prawa mają analogiczną treść oraz pełnią te same funkcje, nie oznacza to jednak, że można je utożsamiać. Odmierna jest przede wszystkim ich podstawa prawna - art. 145 i 292 k.c. oraz art. 305¹-305⁴ k.c. Przyjmuje się przy tym, że w sytuacji, gdy termin zasiedzenia upłynął przed dniem wejścia w życie w/w przepisów tj. przed dniem 3.8.2008 r. zasiedzenie obejmuje prawo służebności o treści podobnej do służebności przesyłu, natomiast upływ terminu zasiedzenia po dniu 3.08.2008 r. skutkuje nabyciem przez zasiedzenie służebności

przesyłu w rozumieniu art. 305¹-305⁴ k.c. i to pomimo tego, że posiadanie prowadzące do nabycia prawa rozpoczęło bieg przed wejściem w życie tejże regulacji.

Zgodnie z art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio. Poprzez odesłanie z art. 304⁴ k.c. nie budzi wątpliwości, iż instytucja zasiedzenia odnosi się także do służebności przesyłu.

Do nabycia służebności w drodze zasiedzenia konieczne jest spełnienie łącznie kilku przesłanek. Przede wszystkim niezbędne jest posiadanie służebności przez przedsiębiorcę. Zgodnie zaś z art. 352 § 1 k.c. kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności. Posiadanie to winno być nieprzerwane i to przez cały okres niezbędny do zasiedzenia. Terminy zasiedzenia określa art. 172 k.c. Bieg zasiedzenia rozpoczyna się od dnia przystąpienia przez samoistnego posiadacza służebności gruntowej do jej wykonywania, tzn. do korzystania z urządzenia, o którym mowa w zdaniu pierwszym art. 292, w zakresie odpowiadającym treści służebności (uchwała SN z dnia 21 kwietnia 1967 r., (...)). Dobra bądź zła wiara ma natomiast wpływ na okres posiadania prowadzący do zasiedzenia wynoszący odpowiednio 20 lat – przy dobrej wierze i 30 lat przy złej wierze.

Odnosząc się zatem do treści wniosku o stwierdzenie zasiedzenia, Sąd Rejonowy wskazał, iż nie zostały wykazane pierwotne twierdzenia wnioskodawcy co do wybudowania linii na nieruchomości stanowiącej obecnie własność R. P. (1) w latach 60.XX w.

Powołane na tę okoliczność m.in. zaświadczenie lokalizacji szczegółowej nr (...), dotyczące linii wysokiego napięcia 220 KV na terenie położonym pomiędzy miejscowościami D. a P., które miało potwierdzać fakt wybudowania linii w latach 60. XX wieku nie wymienia w ogóle nieruchomości, przez które miała przechodzić linia, a jedynie ogólnie określa przebieg linii pomiędzy w/w miejscowościami. Także załączone zezwolenie (...) w L. W. z dnia 10 lutego 1961 r. odnoszące się do linii przechodzącej przez powiat L. jedynie ogólnie opisywało przebieg linii przez tereny gromady Ś., W. i L., bez określenia nieruchomości, czy też właścicieli nieruchomości przez które przebiegać miała linia. Nie pozwala to na weryfikację, czy przedmiotowe dokumenty dotyczą tego właśnie odcinka linii, który jest przedmiotem postępowania. Pozytywnej weryfikacji w tym zakresie nie poddaje się także dołączony do sprawy odpis mapy określającej przebieg linii, gdyż nie zostały w sposób dostateczny określone nieruchomości (numery działek ewidencyjnych), przez które przechodzić miała linia.. Znamiennym jest także, iż ostatecznie także wnioskodawca wycofał się ze swojego stanowiska, jakoby linia na nieruchomości R. P. (1) została wybudowana w latach 60. XX w.

Sformułowane jednak ostatecznie przez wnioskodawcę stanowisko, że z uwagi na pobudowanie linii w latach 80 - tych i nieprzerwane ciągle korzystanie z niej przez poprzedników prawnych wnioskodawcy i jego samego w zakresie odpowiadającym treści służebności, doszło do zasiedzenia służebności także nie zostało w sposób wystarczający wykazane.

Przede wszystkim nie został wykazany dokładnie ani moment wybudowania (rozpoczęcia, czy zakończenia budowy), ani moment rozpoczęcia korzystania z linii przez poprzedników prawnych wnioskodawcy. Wnioskodawca precyzując ostatecznie swe stanowisko w sprawie wskazał, iż do wybudowania linii doszło w roku 1980, przez co bieg terminu zasiedzenia liczyć należy od dnia 31 grudnia 1980 r. Na okoliczność tą nie przedstawiono jednak żadnych jednoznacznych dowodów. W szczególności, dowodu nie mogą stanowić przywoływane przez wnioskodawcę decyzje z roku 1978 wydane przez (...) L. i Wiceprezydenta Miasta L.. Dokumenty te bowiem stanowią jedynie zgodę tych organów na założenie linii 220 kV L.- G.. Z dokumentów nie wynika zresztą jednoznacznie, by dotyczyły one wybudowania linii na nieruchomości wnioskodawcy. Co więcej należy podkreślić, iż wnioskodawczynie złożyła dwie decyzje dwóch różnych organów (Naczelnika Urzędu Gminy z 9.06.1978 r. oraz Prezydenta miasta L. z 29.05.1978 r.), z których obie zezwalają na budowę linii L. – G. i obie wydane zostały na podstawie wydanej na podstawie ustawy z 12.03.1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, co rodzi wątpliwości, czy obie one dotyczą tego samego fragmentu linii, w szczególności obejmującego nieruchomość stanowiącą obecnie własność R. P.. Wątpliwości w tym

zakresie – mimo zobowiązania Sądu – nie zostały wyjaśnione. Załączony do sprawy „wykaz właścicieli (użytkowników) gruntów” nie może być w tym zakresie miarodajny, bowiem nie wynika z niego, jakiej inwestycji on dotyczył, a nadto datowany jest na 1974 r., co oznacza, że albo nie dotyczy on inwestycji związanej z budową linii L. G., której dotyczyły decyzje z 1978 r., albo proces inwestycyjny związany z budową tej linii był mocno rozciągnięty w czasie, co tym samym nie pozwala – przy braku jakichkolwiek konkretnych dowodów przyjąć za pewnych twierdzeń wnioskodawcy o rozpoczęciu i/lub zakończeniu procesu budowy linii w 1980 r. Co więcej, wprawdzie w wykazie tym został ujęty działek R. J. P., ale wskazane numery działek nie są tożsame z numerami działek, których dotyczy wnioski, co również rodzi wątpliwości co do tego, jakich nieruchomości dotyczył ów wykaz. Podkreślenia zarazem wymaga, że żaden ze złożonych dokumentów nie przewiduje terminu zrealizowania inwestycji, brak jest także dokumentacji potwierdzającej zrealizowanie inwestycji czy wreszcie oddanie jej do użytkowania. Twierdzenia wnioskodawcy o tym, że w 1980 r. linie zostały oddane do używania pod koniec 1980 roku, są więc gołosłowne. Co więcej, stoją w sprzeczności do zeznań uczestnika R. P. (1), który istnienie linii umiejscawia w pamięci najwcześniej pod koniec lat 80. XX w.

Zatem, w braku innego wiarygodnego materiału dowodowego, ustalając datę początkową biegu terminu zasiedzenia, Sąd mógł jako najwcześniejszą datę powstania linii przyjąć datę wskazaną w zeznaniach R. P. (1). Uczestnik wskazał w nich, iż według jego wiedzy, linia stoi na pewno od końca lat 80-tych. W tych okolicznościach, przy braku precyzyjnego wykazania daty powstania linii przez wnioskodawcę, jedynie orientacyjnej dacie wskazanej przez uczestnika należało przyjąć że z całą pewnością sporna linia posadowiona była na jego nieruchomości w dniu 31 grudnia 1989 r., który to dzień stanowi koniec lat 80-tych.

Odrębną natomiast kwestią pozostaje data podłączenia linii do sieci przesyłowej wnioskodawcy i rozpoczęcia eksploatacji. Czym innym jest bowiem posadowienie linii, a czym innym korzystanie z niej, które rozpoczyna się z tym momentem połączenia z siecią przedsiębiorcy przesyłowego – wówczas dopiero bowiem linia wchodzi w skład przedsiębiorstwa przesyłowego (art. 49 § 1 k.c.). W związku z powyższym argumentacja wnioskodawczyni wskazująca, iż jako datę początkową rozpoczęcia biegu terminu zasiedzenia należy liczyć już datę zajęcia nieruchomości w związku z budową urządzenia nie jest przekonująca. Do momentu bowiem podłączenia linii do sieci przedsiębiorstwa urządzenia i linie przesyłowe posadowione na nieruchomości stanowią jej część składową należącą do właściciela, niezależnie od tego, kto je wybudował. Dopiero podłączenie urządzeń przesyłowych do sieci przedsiębiorstwa prowadzi do włączenia tychże urządzeń i linii jako część składowa przedsiębiorstwa.

Postępowanie dowodowe w sprawie nie pozwoliło jednak na poczynienie ustaleń w zakresie daty podłączenia nieruchomości do sieci. Moment podłączenia linii przechodzącej przez nieruchomość R. P. nie wynikał ani z dokumentów przedłożonych przez wnioskodawcę, ani z zeznań tego uczestnika. Powyższe prowadziło do wniosku, iż moment rozpoczęcia biegu zasiedzenia służebności nie został w niniejszej sprawie wykazany, co w zasadzie niweczyło możliwość oceny dalszych przesłanek zasiedzenia.

Sąd Rejonowy wskazał, że gdyby jednak nawet przyjąć za miarodajną dla przyjęcia początku biegu zasiedzenia datę posadowienia linii tj. koniec lat 80-tych, to początek biegu terminu zasiedzenia prawa odpowiadającego treścią prawu służebności przesyłu, określić należałoby na dzień 1 stycznia 1990 r.

Nawet przy takim założeniu i przy niekwestionowanej w sprawie ciągłości korzystania z linii jako trwałego i widocznego urządzenia, nie sposób podzielić stanowiska wnioskodawcy, jakoby termin zasiedzenia przedmiotowej służebności upłynął przed datą złożenia przez R. P. (1) wniosku o ustanowienie służebności w sprawie (...) tj. przed dniem 23.08.2011 r.

Jak zostało to wyżej wskazane bieg terminu zasiedzenia służebności uzależniony jest od dobrej lub złej wiary. Wnioskodawca w tym kontekście stał na stanowisku, iż należy jemu (jego poprzednikom) przypisać dobrą wiarę, a to z uwagi na fakt wybudowania linii zgodnie z zachowaniem wszelkich wymogów formalno – prawnych. Ze stanowiskiem tym nie zgadzał się uczestnik R. P., a i Sąd argumentacji wnioskodawcy w tym zakresie nie podzielił. Należy bowiem zauważyć, że wprawdzie art. 7 k.c. przewiduje domniemanie dobrej wiary i co do zasady wnioskodawca nie był

zobowiązany do wykazywania dobrej wiary, a jedynie uczestnik kwestionujący ten przymiot winien brak dobrej wiary wykazać. Zgodnie jednak ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym m.in. w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 7.10.2010 r. (...) do obalenia domniemania może dojść na skutek oceny wszystkich dowodów zebranych w sprawie i niezależnie od tego, która ze stron była inicjatorem przeprowadzenia takiego dowodu.

Wnioskodawca argumentował, że wybudowanie linii nastąpiło zgodnie z prawem. Brak jest jednak jakichkolwiek dowodów uzasadniających tę tezę.

Należy bowiem ponownie zaakcentować, iż z dołączonych do sprawy dokumentów powołanych przez wnioskodawcę na okoliczność budowy linii przechodzącej m.in. przez nieruchomość stanowiącą obecnie własność R. P. nie wynika jednoznacznie, by dotyczyły one przedmiotowej nieruchomości. Jedynie wykaz właścicieli pochodzący z 1974 r. wskazywał J. P. – dziadka uczestnika właścicieli gruntów przez które przechodziła linia L. – G., przy czym zauważyć należy, iż w wykazie tym ujęta była działka nr (...), której wniosek nie dotyczy i działka (...), co do której nie zostało jednoznacznie wykazane, że jest to działka, z której powstała obecna działka (...).

Niezależnie od powyższego należy zaznaczyć, iż żadna z decyzji, zwłaszcza tych pochodzących z 1978 r. nie wskazuje jednoznacznie, podmiotów, którym zostały one doręczone, co nie pozwala na przyjęcie, że zostały one prawidłowo doręczone ówczesnym właścicielom/właścicielowi nieruchomości i poprzednikowi prawnemu uczestnika R. P.. Wspiera to zeznania uczestnika, który wskazywał na brak pozytywnej wiedzy co do tego, by decyzje te, czy jakiegokolwiek inne dokumenty dotyczące procesu budowy linii były doręczane poprzednim właścicielom nieruchomości, dając im możliwość wniesienia odwołania, czy wyrażenia sprzeciwu wobec budowy linii. Z zeznań uczestnika R. P. wynika przy tym, że on sam zgody na korzystanie z linii nie udzielał, nie wiadomo mu również, by zgoda czy to na budowę linii, czy na korzystanie z niej była wyrażana przez poprzednich właścicieli.

W świetle powyższego nie sposób zatem w ocenie Sądu podzielić przede wszystkim tezy wnioskodawcy, jakoby linia wybudowana została zgodnie z zachowaniem wszelkich wymogów formalno – prawnych.

Abstrahując od powyższego Sąd Rejonowy zwrócił uwagę na stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z 19.05.2016 r. (...) wskazujące, że wybudowanie na cudzej nieruchomości urządzeń przesyłowych po uzyskaniu właściwych decyzji związanych z budową nie rozstrzygną o możliwości zakwalifikowania posiadania nieruchomości, na której urządzenia zostały posadowione, jako wykowanego w dobrej wierze. W postanowieniu tym Sąd nawiązał do nurty judykatury wskazującego, że nie może być tytułem do posiadania służebności decyzja administracyjna, która nie kreuje takiego prawa podmiotowego.

Reasumując, w okolicznościach sprawy całokształt zgromadzonych w sprawie dowodów prowadzi do stanowiska, iż wnioskodawca był posiadaczem służebności przesyłu w złej wierze.

Zgodnie natomiast z art. 172 § 2 k.c. w zw. art. 292 k.c. okres posiadania służebności w złej wierze uprawniający do zasiedzenia nieruchomości to okres lat 30. W tym miejscu należy zauważyć, iż wskazany termin obowiązuje od 1.10.1990 r. Wcześniej kodeks cywilny stanowił, iż do zasiedzenia nieruchomości (służebności) konieczny jest upływ 10 lat przy dobrej wierze, a przy posiadaniu w złej wierze - 20 lat. Do przypadków zasiedzenia, które nastąpiło przed dniem wejścia w życie ustawy z 28.07.1990r. o zmianie ustawy kodeks cywilny, tj. przed 1.10.1990r. zastosowanie mają 10- i 20-letnie okresy posiadania przewidziane w art. 172 w brzmieniu obowiązującym przed tą datą (tak SN w niepublikowanym orzeczeniu z 2.09.1993 r. w sprawie (...)). Natomiast do zasiedzenia, którego okres nie upłynął przed wejściem w życie w/w ustawy stosuje przepis art. 172 § 2 k.c. w aktualnie obowiązującym brzmieniu, czyli termin 30 lat przy posiadaniu w złej wierze.

W konsekwencji Sąd Rejonowy przyjął, że w okolicznościach sprawy przy przyjęciu za datę początku biegu zasiedzenia datę 1 stycznia 1990 r., okres uprawniający do nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie upłynąłby z dniem 1.01.2020 r., a zatem jeszcze nie nastąpił, co prowadziło do oddalenia wniosku.

O kosztach Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. nakładając na wnioskodawcę, którego wniosek został oddalony obowiązek zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez uczestnika R. P. – zgodnie ze zgłoszonym przez tego uczestnika wnioskiem. Drugi z uczestników nie domagał się bowiem zwrotu kosztów Sąd Rejonowy wskazał, że w postępowaniu nieprocesowym są rozpoznawane sprawy, w których interesy uczestników mogą być sprzeczne, zaś sprzeczność co do wyniku sprawy oczekiwanego przez wnioskodawcę i uczestnika R. P., który sprzeciwiał się wnioskowi była w niniejszej sprawie niewątpliwa. Na przyznane uczestnikowi R. P. koszty postępowania złożyła się kwota 240 zł wynagrodzenia pełnomocnika ustalonego na podstawie § 7 pkt. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu i 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa procesowego.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożył wnioskodawca wnosząc o:

1) zmianę zaskarżonego postanowienia w pkt 1 i uwzględnienie wniosku o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu, tj. stwierdzenie, iż spółka (...) S.A z siedzibą w W. nabyła z dniem 31 grudnia 2000 r., ale najpóźniej (...) S.A. z siedzibą w K. z dniem 31 grudnia 2010 r., w drodze zasiedzenia, nieodpłatną służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu, polegającą na:

a) prawie utrzymywania na działkach nr (...), położonych w miejscowości W., gm. L., powiat (...), zapisanych w KW nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w L., linii wysokiego napięcia 220 kV relacji P.-L.-P., a także prowadzenia eksploatacji tej linii, a w tym prawie dostępu, wejścia, przechodu i przejazdu (w tym sprzętem ciężkim) osób przez Spółkę upoważnionych, w celu dokonywania czynności związanych z konserwacją, remontem, modernizacją, przebudową, usuwaniem awarii linii, w tym dokonania wymiany słupa lub innych niezbędnych elementów linii elektroenergetycznej;

b) obowiązku znoszenia przez właścicieli Nieruchomości ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia pasa technologicznego linii elektroenergetycznej o szerokości 50 metrów (2 x 25 metrów po każdej stronie osi linii), w tym zakazie wznoszenia w pasie technologicznym budynków mieszkalnych, budowli, zakazie utrzymania w pasie technologicznym drzew, krzewów i roślinności przekraczającej dopuszczalną wysokość, a także korzystania z Nieruchomości w sposób zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznych, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska;

2) zmianę zaskarżonego postanowienia w pkt 2. w zakresie orzeczenia o kosztach postępowania poprzez zasądzenie od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawcy zwrotu kosztów postępowania w I instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł;

3) zasądzenie od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawcy zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych;

4) ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Apelujący zarzucił Sądowi Rejonowemu naruszenie:

1. art. 316 § 1 kpc poprzez błędną ocenę stanu rzeczy w chwili zamknięcia rozprawy, ustalenie stanu faktycznego sprzecznego z materiałem dowodowym i brak rozważenia wszystkich okoliczności sprawy w zakresie posiadania przez wnioskodawczynię tytułu prawnego do korzystania ze spornej nieruchomości w postaci służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu nabytej w drodze zasiedzenia;

2. art. 233 § 1 kpc poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów poprzez uznanie, iż zgromadzony materiał dowodowy nie pozwala na uznanie, iż wnioskodawcy legitymuje się tytułem prawnym do korzystania ze spornej

nieruchomości w postaci nabytej w drodze zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu;

3. art. 292 kc w związku z art. 172 § 1 i 2 kc i art. 352 § 1 kc poprzez ich niezastosowanie i brak przyjęcia, że wnioskodawczyni nabyła w drodze zasiedzenia służebność gruntową odpowiadającą służebności przesyłu w sytuacji ciągłego władania nieruchomości uczestnika R. P. (1) w sposób odpowiadający służebności gruntowej zgodnie z art. 336 w związku z 305¹ kc;
4. art. 233 § 1 kpc poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów poprzez uznanie, iż nie został wykazany początek biegu terminu zasiedzenia;
5. art. 172 § 1 i 2 kc w związku z art. 292 kc i z art. 227 kpc poprzez brak ustalenia początku biegu terminu zasiedzenia;
6. art. 234 kpc w związku z art. 7 kc poprzez uznanie, iż w niniejszym postępowaniu zostało obalone domniemanie dobrej wiary, co w konsekwencji było jedną z przyczyn oddalenia wniosku;
7. art. art. 217 § 1 kpc w związku z art. 227 kpc poprzez pominięcie dowodu z zeznań świadka P. K., powołanego przez wnioskodawczynię, mimo iż dowód ten został zawnioskowany przez Spółkę (...) w czasie umożliwiającym jego przeprowadzenie, a nadto iż świadek ten miał zeznawać na okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy;
8. art. 217 § 1 kpc w związku z art. 227 kpc poprzez pominięcie dowodu z opinii biegłego geodety na okoliczność ustalenia przebiegu linii elektroenergetycznej przez nieruchomość należącą do uczestnika R. P. (1), zakresu służebności oraz w celu przeprowadzenia oględzin przedmiotowej nieruchomości i sporządzenia mapy tejże nieruchomości z zaznaczonym przebiegiem linii energetycznej o odpowiednim pasem technologicznym o szerokości 50 m ze środkiem na osi linii.

Wnioskodawca na poparcie podniesionych zarzutów zgłosił wniosek o uzupełnienie materiału dowodowego w toku postępowania przez Sądem drugiej instancji poprzez przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka P. K., dowodu z opinii biegłego geodety na okoliczność przeprowadzenia oględzin nieruchomości i sporządzenia mapy przedmiotowej nieruchomości z zaznaczonym przebiegiem linii energetycznej i odpowiednim pasem technologicznym o szerokości 50 m ze środkiem na osi linii

Uczestnik postępowania R. P. (1) wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności wskazać należy, że w toku postępowania apelacyjnego zwolniono (prawomocnie) od udziału w sprawie uczestnika Skarb Państwa (postanowienie z dnia 6 marca 2018r. – k.366) – jego udział w postępowaniu związany był bowiem z określeniem we wniosku początkowego terminu biegu zasiedzenia (a w konsekwencji daty zasiedzenia) na lata sześćdziesiąte XX wieku. Po sprecyzowaniu wniosku (pismem z dnia 28 września 2016r.) i wskazanie jako daty początkowej biegu zasiedzenia roku 1980r. (31 grudnia 1980r.) zasiedzenie nie mogło już nastąpić na rzecz Skarbu Państwa - żądanie apelacji dotyczyło zresztą wprost stwierdzenia zasiedzenia na rzecz wnioskodawcy.

Ustaień faktycznych Sąd Okręgowy dokonał na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego przed Sądem Rejonowym, który uzupełniony został w toku postępowania apelacyjnego o zeznania świadka P. K. (k.364), dokumenty złożone przez wnioskodawcę (k.369 – 400) oraz opinię biegłego geodety A. Ł. (k.414 – 415, 450, 463 – 464, 477), który przygotował mapę umożliwiającą ujawnienie służebności w księdze wieczystej. Co do tego ostatniego dowodu to w ocenie Sądu Okręgowego zadaniem biegłego było tylko wykonanie czynności technicznych (mapy) gdyż jeśli chodzi o zakres terytorialny służebności nie było sporu między uczestnikami postępowania (k.254), przy uwzględnieniu granic nieruchomości (k.463). W tym zakresie biegły wykonał swój obowiązek i pomimo zgłaszania uwag przez uczestnika co do sposobu dokonania oznaczeń na mapie uznać należy, że mapa przygotowana została prawidłowo. Wskazać przy tym można o wątpliwościach co do samej konieczności sporządzenia takiej mapy w toku postępowania o stwierdzenie

zasiedzenia służebności przesyłu (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2012r. V CSK 190/11, LEX nr 1212828).

Pozostałe przeprowadzone w trakcie postępowania apelacyjnego dowody (świadek, dokumenty złożone przez wnioskodawcę) wiązały się z kwestią ustalenia daty rozpoczęcia biegu terminu zasiedzenia i było to ustalenie kluczowe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy gdyż Sąd Rejonowy oddalając wniosek wyraził pogląd, że rozpoczęcie biegu terminu zostało wykazane tylko od końca lat osiemdziesiątych gdyż taką datę przyznał uczestnik postępowania. Najistotniejsze znaczenie ma jednak pominięty przez Sąd Rejonowy dokument – załącznik nr 1 z dnia 27 marca 1980r. (k.64), który odnosząc się do linii wysokiego napięcia L. – G. wskazuje szereg dokumentów wskazujących na zakończenie tej inwestycji (m.in. protokoły odbioru technicznego robót ziemnych, zamontowania słupów, uziemień słupów). Jest to w ocenie Sądu Okręgowego kluczowy dokument pozwalający na przyjęcie dnia 27 marca 1980r. jako daty początkowej biegu zasiedzenia służebności, przypominając, że utrwalony w orzecznictwie jest pogląd, że za taki początek biegu terminu zasiedzenia może być traktowany nawet dzień wejścia na grunt w celu wybudowania urządzenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2013r. (...) i z dnia 6 września 2013r. V CSK 440/12, Legalis nr 924897). Inna data (wcześniejsza) z załącznika tego nie wynika - opisane w nim protokoły odbioru nie wskazują konkretnej daty. Trafnie zatem apelacja zarzuca pominięcie przez zaskarżone postanowienie wspomnianego dokumentu, który świadczył o zakończeniu inwestycji (str. 10 apelacji). W konsekwencji wystarczające byłoby odwołanie się tylko do tego dokumentu dla uwzględnienia apelacji, tym niemniej Sąd Okręgowy przeprowadził dodatkowo dowód z dokumentów przedłożonych przez wnioskodawcę (k.369 – 400), z których wynikała data budowy instalacji w 1980r. oraz zestaw inwentarzowy linii. Dowód ten uznany został za wiarygodny jako korespondujący z załącznikiem z dnia 27 marca 1980r. Uzpełnieniem tych dowodów były zeznania świadka P. K. (k.364), który potwierdził fakt korzystania z linii przez wnioskodawcę, określając w jaki sposób to korzystanie następowało. Co do daty wybudowania linii to pamiętać oczywiście trzeba, że w tym zakresie świadek nie był w latach osiemdziesiątych zatrudniony u wnioskodawcy i wiedzę swą czerpał z dokumentacji (paszport linii). Dowody te (dokumentacja i zeznania świadka) zostały przeprowadzone na etapie postępowania apelacyjnego, przy przypomnieniu, że w polskim systemie apelacji pełnej w zasadzie dopuszczalne jest przytaczanie nowych środków dowodowych dla wykazania wady orzeczenia pierwszoinstancyjnego – skoro art.381 kpc ma charakter wyjątkowy to nie może być on interpretowany w sposób rozszerzający (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2012r. II CSK 608/11, Legalis nr 532400, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2014r. III CSK 94/13, Legalis nr 1048641). Inna sprawa, że wniosek o przesłuchanie świadka został złożony już przed Sądem Rejonowym (w piśmie z dnia 8 listopada 2016r. – k.267) i możliwe było przesłuchanie tej osoby przed zamknięciem rozprawy (w dniu 7 grudnia 2016r.) bez zwłoki w rozpoznaniu sprawy (art.207 § 6 kpc). W tym więc zakresie zarzuty apelacji dotyczące pominięcia przesłuchania tego świadka także okazały się trafne.

Wspomniane uwagi prowadzą do wniosku, że termin zasiedzenia służebności liczony być powinien od 27 marca 1980r. – oczywiście dyskusyjne pozostaje czy wnioskodawca nie może odwołać się do tytułu prawnego wynikającego z decyzji wydanej na podstawie art.35 ustawy z dnia 12 marca 1958r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (t. jedn. Dz. U. 1974r., nr (...)). Takie decyzje wydane przez Naczelnika Gminy L. i Prezydenta Miasta L. znajdują się bowiem w aktach. Rzecz jednak w tym (co przyznał sam wnioskodawca), że decyzje te nie określają nieruchomości objętych decyzją i nie pozwalają na przyjęcie, że poprzednik prawny uczestnika postępowania (J. P.) pomimo ujęcia go w spisie właścicieli gruntów (w 1974r. – k.62 - 63) był adresatem wspomnianych decyzji. Z tych też przyczyn konieczne było rozważenie przesłanek zasiedzenia. Skoro ustalono początek biegu zasiedzenia na 27 marca 1980r. wyjaśnić należy, że podzielenia wymaga przekonanie Sądu Rejonowego o objęciu posiadania służebności w złej wierze, a dobrej wiary nie uzasadnia objęcie posiadania na podstawie decyzji wydawanych w procesie budowlanym (pozwolenie na budowę, decyzje o lokalizacji inwestycji) – uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015r.(...). Skoro tak to w grę wchodzi okres 30 lat do uzyskania nabycia zasiedzenia – art.292 kc w związku z art.172 § 2 kc. Zostały niewątpliwie spełnione przesłanki dotyczące „trwałego i widocznego urządzenia” (słupy, linie przewodowe) – w tym zakresie podobne stanowisko zajął Sąd Rejonowy licząc jedynie bieg terminu od końca 1989r. Podobnie jak wskazał to Sąd Rejonowy istnieje możliwość doliczania posiadania służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu do posiadania służebności przesyłu (po jej wprowadzeniu do kodeksu cywilnego w 2008r.).

Kwestia ta została wyjaśniona w orzecznictwie (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013r., (...)). Zwrócono uwagę, że możliwość pełnego uwzględnienia okresu, w którym na nieruchomości istniał stan odpowiadający wykonywaniu służebności przesyłu, jest rozwiązaniem najlepiej odpowiadającym relacji pomiędzy tą służebnością, a służebnością gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Przemawia za tym konstrukcja służebności przesyłu oraz wspomniany już wyżej cel jej wprowadzenia, czyli potwierdzenie i uporządkowanie wcześniejszego orzecznictwa, nie zaś wprowadzanie nowego rodzaju prawa rzeczowego. Konstrukcja funkcjonująca do tej pory jedynie na podstawie orzecznictwa została bez istotnych zmian powtórzona w art. 305¹-305⁴ kc. Możliwość pełnego uwzględnienia stanu faktycznego istniejącego na nieruchomości przed dniem 3 sierpnia 2008r. nie stoi też w sprzeczności z gwarancyjnym charakterem norm prawa intertemporalnego. Zarówno z punktu widzenia właściciela nieruchomości, na której istnieje stan odpowiadający służebności przesyłu, jak i przedsiębiorcy korzystającego z tej sytuacji, wprowadzenie art. 305¹-305⁴ kc nie oznaczało żadnej istotnej zmiany. Pierwszy zmuszony jest do znoszenia działania osoby trzeciej na swojej nieruchomości w tym samym zakresie, drugi natomiast może korzystać z urządzeń przesyłowych w takim samym zakresie, w jakim byłoby to możliwe we wcześniejszym stanie prawnym, oraz nabyć stosowną służebność w drodze zasiedzenia. Nie można także uznać, by możliwość pełnego doliczenia okresu posiadania przed dniem 3 sierpnia 2008r. mogła stanowić zaskoczenie dla zainteresowanych podmiotów, zwłaszcza dla właścicieli nieruchomości, które zostają obciążone służebnością przesyłu. W razie braku możliwości zaliczenia tego okresu na poczet posiadania służebności przesyłu na nieruchomości powstałaby służebność gruntowa o treści odpowiadającej służebności przesyłu, z perspektywy więc zakresu ograniczeń prawa własności skutek byłby w obu wypadkach taki sam. Przedstawiona koncepcja nie narusza ponadto zasady niedziałania prawa wstecz, wyprowadzanej z art. 2 Konstytucji RP, wyrażonej także w art. 3 kc. Celem tej zasady jest ochrona podmiotów prawa przed skutkami nieprzewidywalnych działań ustawodawcy. Biorąc więc pod uwagę, że wejście w życie art. 305¹-305⁴ kc nie spowodowało istotnych zmian w sferze prawnej właścicieli nieruchomości, na których zlokalizowane są urządzenia przesyłowe, sytuacja ta nie mogłaby być porównywana ze skutkami wprowadzenia nowego prawa rzeczowego.

W konsekwencji w ocenie Sądu Okręgowego istniała możliwość doliczenia okresu sprzed 2008r. do terminu zasiedzenia co w konsekwencji prowadzi do wniosku, że upłynął on 27 marca 2010r. (a zatem przed złożeniem przez właściciela wniosku o ustanowienie służebności przesyłu). W związku z tym, że od 1980r. dochodziło do zmian właścicielskich po stronie podmiotów posiadających służebność to przypomnieć wypada, że obecnie przyjmuje się bardziej liberalną wykładnię przesłanki przeniesienia posiadania, wskazując, że w przypadku posiadania służebności w granicach służebności przesyłowej wydanie rzeczy polega na przejściu przedsiębiorstwa przesyłowego bez sprzeciwu poprzednika (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2016r. V CSK 224/15, [Legalis nr 1406418](#), postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2016r. V CSK 547/16, [Legalis nr 1488770](#), postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2015r. V CSK 26/14, [Legalis nr 1186406](#), postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2016r. II CSK 165/16, [Legalis nr 1564971](#)). W konsekwencji poczynione przez Sąd Rejonowy ustalenia o następstwie prawnym co do wnioskodawcy były wystarczające dla uznania, że doszło do przeniesienia posiadania służebności (str.4 – 5 uzasadnienia zaskarżonego postanowienia).

Mając te wszystkie okoliczności na względzie Sąd Okręgowy na podstawie art.386 § 1 kpc uwzględniając apelację zmienił zaskarżone postanowienie poprzez stwierdzenie, że wnioskodawca nabył z dniem 27 marca 2010r. służebność przesyłu na nieruchomość stanowiącej własność uczestnika postępowania z odwołaniem się do mapy sporządzonej przez biegłego geodetę A. Ł. z dnia 8 listopada 2018r. Określając zakres uprawnień wnioskodawcy wypływający ze służebności Sąd Okręgowy miał na względzie, że zakres obciążenia nieruchomości służebnością przesyłu obejmuje jedynie uprawnienie do określonych działań dotyczących nieruchomości obciążonej – nie obejmuje natomiast innych jeszcze ograniczeń prawa własności wynikających z odmiennych przyczyn niż to ograniczone prawo rzeczowe (a zatem tych związanych z oddziaływaniem linii elektroenergetycznej na otoczenie) – uzasadnienie postanowienia Sadu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2018r. III CZP 118/17, [Legalis nr 1789099](#). Służebność przesyłu jest bowiem służebnością „czynną” w związku z czym zbędne pozostawało wskazywanie w orzeczeniu na obowiązki właściciela nieruchomości.

Co do kosztów postępowania to przyjmuje się co do zasady, że sprawy o zasiedzenie mają charakter sporny i w tym przypadku zastosowanie znajduje z reguły art.520 § 3 kpc uzasadniający zasądzenie zwrotu kosztów postępowania na rzecz podmiotu wygrywającego (w przypadku uwzględnienia wniosku następuje to na rzecz wnioskodawcy – postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2012r. I CZ 65/12, Legalis nr 551871). Użycie przez ustawodawcę w art.520 § 3 kpc sformułowania „sąd może” oznacza jednak dopuszczalność ograniczenia bądź nawet zniesienia obowiązku zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego uczestnika (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012r. II CZ 169/11, Legalis nr 966497). Kryterium takiej oceny będzie w takiej sytuacji art.102 kpc w związku z art.13 § 2 kpc. Z takiej możliwości Sąd Okręgowy skorzystał orzekając co do kosztów postępowania należnych wnioskodawcy (opłaty sądowe, wynagrodzenie pełnomocnika) i w tym zakresie uznał, iż istnieją podstawy do obciążenia nimi wnioskodawcy pomimo tego, że wygrał on postępowania i uzyskał potwierdzenie zasiedzenia służebności. W tym zakresie Sąd Okręgowy zauważył, że pertraktacje prowadzone przez wystąpieniem o ustanowienie służebności przesyłu przez właściciela nieruchomości wskazywały, że przedsiębiorstwo przesyłowe uznaje jego żądanie (i brak podstaw do przyjęcia, że ma tytuł prawny do korzystania z nieruchomości) skoro proponowano zapłatę kwoty 4.000zł (k.13 akt (...)). Trudno przy tym nie wskazać, że żądanie zasiedzenia nie było do końca konsekwentne – wskazywano różne daty posadowienia instalacji (najpierw lata sześćdziesiąte, dopiero później osiemdziesiąte). We wniosku nie zgłoszono wszystkich wniosków dowodowych i pojawiały się one dopiero w toku postępowania (w tym na etapie postępowania apelacyjnego). Na koniec trudno nie przypomnieć, że kwestia możliwości doliczania to terminu zasiedzenia przesyłu okresu sprzed 2008r. budzi wątpliwości w doktrynie i orzecznictwie do tego stopnia, że trafiły one kilkakrotnie do Trybunału Konstytucyjnego. Z tych też przyczyn Sąd Okręgowy postanowił obciążyć uczestników postępowania kosztami przez nich poniesionych, rezygnując z zasądzania należności na rzecz wnioskodawcy za obie instancje. Zasada ta nie dotyczyła tylko nieuiszczonych kosztów sądowych (związanych z opinią biegłego) – w tym zakresie doszło do obciążenia nimi uczestnika na podstawie art.113 ust.1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2018r., poz.300 z późn.zm.).

Krzysztof Godlewski Michał Wysocki Agnieszka Matuszewska